

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Warszawa, 06-04-2021 r.

Adam Bodnar

XI.600.1.2021.FR

**Pan
Kamil Suchański
Przewodniczący Rady
Miasta Kielce**

ePUAP

Szanowny Panie Przewodniczący!

Jako Rzecznik Praw Obywatelskich, pełniąc także – na podstawie art. 18 ustawy z dnia 3 grudnia 2010 r. o wdrożeniu niektórych przepisów Unii Europejskiej w zakresie równego traktowania (Dz. U. z 2020 r. poz. 2156, t.j.) – funkcję niezależnego organu do spraw równego traktowania, z wielką uwagą badam czy wszyscy, w tym przedstawiciele grup mniejszościowych, mogą korzystać w Polsce z pełni swych praw obywatelskich i praw człowieka. Jako zadanie priorytetowe traktuję przeciwdziałanie dyskryminacji z jakiegokolwiek przyczyny, dążąc do zapewnienia każdemu równego udziału w życiu publicznym, w tym w funkcjonowaniu wspólnoty samorządowej. Zobowiązuje mnie do tego zarówno Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej, jak i prawo Unii Europejskiej, które zgodnie z art. 2 Traktatu o Unii Europejskiej opiera się na wolności, demokracji, równości oraz poszanowaniu praw osób należących do mniejszości.

W ramach realizacji powyższych obowiązków prowadzę postępowanie wyjaśniające w trybie art. 12 pkt 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2020 r. poz. 627, t.j.) dotyczące zapisów regulaminów Kieleckiego Budżetu Obywatelskiego na rok 2021 oraz 2022, przewidujących „**neutralność ideologiczną**” jako **warunek dopuszczalności wniosków o realizację projektów z budżetu obywatelskiego Miasta Kielce**. Dotyczy to w szczególności przepisu § 1 ust. 2 pkt 13 Regulaminu Kieleckiego Budżetu Obywatelskiego na rok 2021 (Załącznik do uchwały Nr XXVIII/552/2020 Rady Miasta Kielce z dnia 14 maja 2020 r., Dz. Urz. Województwa Świętokrzyskiego z 19 maja 2020 r. poz. 1915) oraz – jak wynika z dostępnych mi informacji – projektowanego § 1 ust. 2 pkt 13 Regulaminu Kieleckiego Budżetu Obywatelskiego na rok 2022. Zgodnie z przytoczonymi przepisami, w ramach Kieleckiego

Budżetu Obywatelskiego mogą być realizowane jedynie projekty „zgodne z zasadami współżycia społecznego oraz **będące neutralne ideologicznie**”.

Jak wynika z doniesień prasowych, powyższy zapis wzbudził duże kontrowersje wśród mieszkańców Kielc¹. Dotyczyły one w szczególności intencji wprowadzenia wymogu neutralności ideologicznej projektów przedkładanych przez Kielczan w ramach budżetu partycypacyjnego, jak również sposób jego praktycznego zastosowania. Wątpliwości pojawiały się między innymi odnośnie do projektu zrealizowanego w Kielcach w ramach budżetu obywatelskiego w 2020 r., polegającego na wybudowaniu na terenie miasta ławeczek pomalowanych na kolory tęczy, który to projekt, zgodnie z informacjami pojawiającymi się w mediach², miał stać się powodem wprowadzenia do Regulaminów Kieleckiego Budżetu Obywatelskiego przedmiotowego zapisu o „neutralności ideologicznej” zgłaszanych projektów.

Wyrażane przez część mieszkańców wątpliwości są zrozumiałe. Wskazany przepis **nie precyzuje, co uznawane będzie za „neutralne ideologicznie” przez Komisję rozpatrującą wnioski obywatelskie**, ani jakie kryteria uwzględniane są przy dokonywaniu tej oceny. Przepis budzi więc zastrzeżenia z punktu widzenia wymogu określoności prawa powszechnie obowiązującego, jakim są akty prawa miejscowego na obszarze działania gminy (por. art. 87 ust. 2 Konstytucji RP), oraz zasady zaufania obywateli do państwa i stanowionego przez nie prawa.

Jednocześnie brzmienie zapisu może budzić wątpliwości biorąc pod uwagę szerszy kontekst funkcjonowania życia samorządowego na obszarze województwa świętokrzyskiego. Mając świadomość, że Rada Miasta Kielce nie należy do jednostek samorządu terytorialnego, które przyjęły **uchwały w sprawie tzw. „ideologii LGBT”**, zważyć należy, że takie uchwały przyjęte zostały przez Sejmik Województwa Świętokrzyskiego (por. uchwała nr XI/125/19 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 19 czerwca 2019 r. „w sprawie sprzeciwu wobec wprowadzania ideologii LGBT do wspólnot samorządowych oraz promocji tej ideologii w życiu publicznym”) oraz Radę Powiatu w Kielcach (stanowisko Rady Powiatu w Kielcach z dnia 23 sierpnia 2019 r. „w sprawie sprzeciwu wobec prób wprowadzania ideologii LGBT do lokalnej wspólnoty samorządowej”). W obu tych uchwałach organy samorządowe wyraziły **sprzeciw wobec domniemanej „ideologii LGBT”**, wskazując na konieczność jej usunięcia z życia samorządowego, przy czym w uchwale Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego zaapelowano przy tym do „samorządów naszego województwa o zdecydowany sprzeciw

¹ Por. zwłaszcza: http://www.naszekielce.com/?q=projekty_bo_kielce_neutralne_ideologicznie ; <https://wkielcach.info/aktualnosci/komentarze-budzet-obywatelski-bez-ideologicznych-projektow/> ; <https://kielce.wyborcza.pl/kielce/7,47262,25946398,kielcecki-budzet-obywatelski-z-poprawkami-pis-projekty-maja.html>

² Por. <https://wiadomosci.onet.pl/kielce/dziwny-spor-o-teczowe-lawki-w-kielcach/n50gd0t>

wobec tego typu prób [wprowadzania „ideologii LGBT” do życia publicznego – przyp. własny]”.

W konsekwencji, zapis w Regulaminach Kieleckiego Budżetu Obywatelskiego dotyczący „neutralności ideologicznej” jako wymogu stawianego projektom obywatelskim, rodzi pytanie o stosunek tego zapisu do wyżej wymienionych uchwał Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego oraz Rady Powiatu w Kielcach. Pragnę przy tym podkreślić, że interpretacja wymogu przez pryzmat w/w uchwał może budzić niepokój, ponieważ – jak uznały kilkakrotnie Wojewódzkie Sądy Administracyjne, z czym w pełni się zgadzam – **termin „ideologia LGBT” odnosi się do konkretnej grupy ludzi, często nie mających nic wspólnego z żadną „ideologią”,** zaś – jak wskazał Wojewódzki Sąd Administracyjny w Gliwicach w wyroku z 14 lipca 2020 r., III SA/Gi 15/20, rozpatrując skargę Rzecznika Praw Obywatelskich na uchwałę Rady Gminy Istebna przeciwko „ideologii LGBT” – „tłumaczenie, że LGBT to ideologia, a nie ludzie jest przymykaniem oczu na rzeczywistość”³.

Jednocześnie pragnę podkreślić, że jako Rzecznik Praw Obywatelskich podzielam stanowisko, że **bezstronność światopoglądowa jest bezwzględnym obowiązkiem władz publicznych Rzeczypospolitej Polskiej, w tym także samorządu terytorialnego.** Jednakże obowiązek ten rozumieć należy jako **adresowany do władz publicznych, nie zaś do obywateli,** którzy nie mają obowiązku zachowania bezstronności światopoglądowej. Jak wynika z art. 25 ust. 2 Konstytucji RP: „Władze publiczne w Rzeczypospolitej Polskiej zachowują bezstronność w sprawach przekonań religijnych, światopoglądowych i filozoficznych, **zapewniając swobodę ich wyrażania w życiu publicznym**”. To zatem na władzy publicznej – w tym organach samorządu terytorialnego – spoczywa powinność zachowania „neutralności ideologicznej”, który to obowiązek połączony jest z pozytywnym obowiązkiem **umożliwienia obywatelom i obywatelkom wyrażania ich przekonań w życiu publicznym, także poprzez projekty realizowane w ramach budżetu obywatelskiego.** Granicą są tu oczywiście ramy wytyczone przez obowiązujące przepisy prawa, w tym odpowiednie regulacje prawa karnego.

W związku z powyższym, działając na podstawie art. 13 ust. 1 pkt 2 ww. ustawy o Rzeczniku Praw Obywatelskich, zwracam się do Pana Przewodniczącego z prośbą o ustosunkowanie się do podniesionych w niniejszym wystąpieniu wątpliwości, a w szczególności o wyjaśnienie:

- 1) wedle jakich kryteriów oceniana jest „neutralność ideologiczna” wniosków składanych w ramach Kieleckiego Budżetu Obywatelskiego, o której mowa w § 1 ust. 2 pkt 13) Regulaminu Kieleckiego Budżetu Obywatelskiego na rok 2021;

³ Por. <https://www.rpo.gov.pl/pl/content/wsa-w-gliwicach-uniewasni%C5%82-uchwale-antylgbt-rady-gminy-istebna>

- 2) czy w ramach funkcjonowania Kieleckiego Budżetu Obywatelskiego na rok 2021 miały miejsce przypadki odrzucenia projektów obywatelskich w oparciu o przepis § 1 ust. 2 pkt 13 Regulaminu Kieleckiego Budżetu Obywatelskiego na rok 2021, a jeśli tak, proszę o szczegółowe opisanie tych projektów oraz przyczyn ich odrzucenia;
- 3) czy w Regulaminie Kieleckiego Budżetu Obywatelskiego na rok 2022 znalazł się lub jest projektowany zapis analogiczny, jak w § 1 ust. 2 pkt 13 Regulaminu Kieleckiego Budżetu Obywatelskiego na rok 2021, w zakresie wymogu „neutralności ideologicznej”.

Na podstawie art. 17 ust. 2 ustawy o Rzeczniku Praw Obywatelskich proszę o udzielenie odpowiedzi na ww. pytania w terminie 7 dni od dnia otrzymania niniejszego pisma.

Z poważaniem

Adam Bodnar

Rzecznik Praw Obywatelskich

/-podpisano elektronicznie/